

Festes de
Sant Jaume

am
santanyi
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Santanyi, 1997.

Am
Santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

COBERTA:

Els margers. Santanyí amb els ametllers florits.
S.B. Busser

SALUTACIÓ

Barri de Santanyí, juliol de 1987

Amb un sentiment / de devoció que ha de portar
amb orgull i amor, el poble de Santanyí
amb el seu "Festes de Sant Jaume" i
amb el seu "Festes de Sant Jaume" i
amb el seu "Festes de Sant Jaume" i

FESTES

DE

SANT JAUME

Les festes de Sant Jaume i per això
amb el seu "Festes de Sant Jaume" i
amb el seu "Festes de Sant Jaume" i
amb el seu "Festes de Sant Jaume" i
amb el seu "Festes de Sant Jaume" i

Moltes bones festes al poble de Santanyí, ja que en
aquesta ocasió el poble de Santanyí ha organitzat i
amb el seu "Festes de Sant Jaume" i
amb el seu "Festes de Sant Jaume" i
amb el seu "Festes de Sant Jaume" i

SANTANYÍ, 97

FESTES
DE
SANT JAUME

Ajuntament
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

SALUTACIÓ

Batlia de Santanyí, juliol de 1997

Amb la senzillesa i la humilitat que ha de presidir tota actuació humana, permeteu que aquesta salutació, escrita amb molta estimació, serveixi d'introducció a les pàgines que configuren el programa de les properes i tradicionals festes de Sant Jaume.

Les festes són motiu de retrobament i per això desitjam que siguin i serveixin d'amable convidada per a tothom: petits i grans, veïnats i de fora poble. Que siguin dies d'alegria, esbarjo, diversió, descans i oci. Que cada col·lectiu o estament sàpiga escollir l'acte o els actes que més els complagui i tant de bo que el seu caràcter o tarannà els permeti la major participació. Per a tots i cadascun de nosaltres, amb sinceritat, aquest ha estat i és el nostre desig i objectiu.

Moltes coses passen al llarg d'un any, però en aquest darrer s'ha aconseguit quelcom excepcional i una millora molt important per a les famílies de Santanyí. Després de molts d'anys de preparar-ho a consciència el Ministeri d'Educació i Cultura ens ha concedit la dotació d'un Institut d'Ensenyament Secundari. El solar, devora el Polisportiu, està ja a punt i és propietat municipal, té una capacitat insuperable: Quasi dues quarterades, on els nostres fills i nets podran rebre una magnífica qualitat d'ensenyament. I el què és més important: en lloc d'haver de desplaçar-se a altres localitats a partir dels 14 anys com succeeix ara, els nostres joves podran romandre estudiant al nostre poble fins als 16

anys. Estam pendants de finalitzar la redacció del projecte corresponent i posterior subhasta de l'obra, perquè en el terme d'un any quedi acabat i llest. Així com vos deia que tenim el solar, també disposam de la necessària dotació econòmica per fer front a les despeses de l'obra: més de dos-cents milions de pessetes, gràcies a què l'Ajuntament s'ha compromès a bestreure-los, però que ens seran en molta part retornats dins els dos propers anys. Diguem, emperò, que hem assolit un primer objectiu: Que els nostres alumnes estudiïn al poble fins als 16 anys. Ara ens queda un segon objectiu: Que es pugui estudiar a Santanyí fins als 18 anys. Aquest segon objectiu esperam d'aconseguir-lo l'any que ve, si es mantén el número de nins i nines en edat escolar.

Siguin idò les nostres festes, una mostra més de la nostra cordialitat i afecte, que tothom rebi amb satisfacció la nostra invitació i que cadascun de vosaltres es pugui sentir com si fos el convidat d'honor d'aquestes festes.

Amb un record molt cristià i una oració per a tots els nostres veïns que durant l'any ens han deixat per a sempre i amb el desig què Déu els hi hagi concedit el descans etern.

Molts d'anys i bones festes

Molt cordialment,

Cosme Adrover Obrador, batle.

LA "UNIÓN AGRÍCOLA S.A." "SA FARINERA NOVA"

Marc Vallbona

Moltes de les torres dels molins fariners encara resten entre nosaltres com a testimoni d'un temps i d'una manera de viure que ja formen part de la història. Segons Berard, l'any 1789, a la vila de Santanyí hi havia dotze molins de vent. A hores d'ara, els molins ja no compleixen la seva primitiva tasca, però les torres quasi totes s'han conservades; unes són habitatges, altres s'han convertit en lloc de negocis o simplement es conserven airoses. Noms com: es Molí d'en Colomí, es Molí d'en Parra, es Molí des Pont, es Molí d'en Blonquet, es Molí des Puig i tants d'altres són ben identificats entre nosaltres. I tanta de gent que per haver estat a un molí ha pres el mal nom de: Joan des Molí, Maria des Molí, sa Molinera...

Quan s'inventaren els motors d'explosió es varen anar suplantant els molins de vent i també els de sang i els d'aigua amb els seus complicats mecanismes per donar pas a les noves maquinàries, de més eficàcia i que donaven un millor rendiment. Ben segur que en aquell temps degueren trobar-se en moltes d'ocasions que per manca de vent el gra quedaria sense moldre i per ventura la madona sense farina i el rebost sense pa.

Les farineres de principis d'aquesta centúria van lligades amb les centrals elèctriques, fent servir els motors per crear electricitat i al mateix temps per fer farina. A Mallorca, la primera central elèctrica fou instal·lada a Alaró l'any 1901 i a Palma no en tengueren fins el 1903. A Santanyí va arribar la corrent l'any 1912:

En este estado fue leída una solicitud suscrita por D. Juan Muntaner Clar en la que manifiesta que deseando instalar una central eléctrica para el suministro de luz a esta población en la calle de Alfonso XIII y finca denominada "La Farinera" interesa que este Ayuntamiento se digne concederle permiso para dicha instalación así como y al mismo tiempo la autorización para el tendido de la red y trabajos anexos que deben efectuarse en la vía

pública; en su vista este Ayuntamiento acordó concederle el permiso que solicita siempre que no este en pugna con las Leyes Generales de la Nación (1)

Així, la "Farinera vella", ha acabat per donar nom al carrer on estava instal·lada. Abans d'esser central elèctrica ja era farinaria. Si bé l'amo en Joan Muntaner Clar, de Cas Majoral, era el que figurava en els papers i feia les sol·licituds, el capdavanter que mostrava cara i portava el maneig era l'amo en Lluç Oliver, de can Cordella.

L'enllumenat elèctric dels carrers va tenir efecte l'any 1913.

Ayuntamiento de Santanyí. Pliego de condiciones bajo las cuales el Ayuntamiento de esta Villa contratará el servicio de alumbrado público en el casco de la población por medio de la electricidad durante un período de dos años, el cual se forma en cumplimiento de la autorización concedida por la corporación municipal en sesión del día diez y nueve del actual.

1º El Ayuntamiento contratará el servicio de alumbrado público por medio de la electricidad con sujeción a las condiciones de este pliego.

3º El Ayuntamiento se compromete a que se instale por el alumbrado público, lo menos veinte y cinco lámparas.

8º La central vendrá obligada a instalar por su cuenta todas las farolas del alumbrado público en material y cuanto sea necesario siendo el importe de las bombillas y porta lámparas.

... (2)

Això era en aquell temps que per Mallorca hi havia dos bàndols polítics predominants: els liberals i els conservadors. Hi havia altres forces polítiques però aquestes dues dominaven i s'alternaven en el poder. Els partidaris d'uns i dels altres estaven enfrontats i es duia força malament. La "Farinera Vella" estava en poder dels liberals i com que era l'única farinaria del poble, aquell que no tenia molí propi, per fer farina, havia de passar per allà tant si era partidari dels liberals com si ho era dels conservadors.

L'amo en Miquel Clar, des Rafal, era conservador i quan necessitava farina anava a la farinaria dels liberals. En certa ocasió dugué blat o xeixa a moldre i li varen dir que estaria llest a una hora concreta. Quan a l'hora indicada va passar a recollir la farina, aquesta no va estar llesta i se va enfadar molt. Aquesta molestada junt amb la ràbia que li devia covar per dedins el fet d'haver-se de servir dels contraris, va esser la causa per la qual l'amo en Miquel es va determinar a fer una farinaria nova.

Tomeu Sitges

L'amo en Miquel Clar Caldentey, aleshores era el batle de Santanyí, tenia doblers i amics i no li fou difícil trobar voluntaris per fer una societat i crear una nova farinaria. Devers una seixantena d'accionistes reuniren el capital necessari per fundar la "Unión Agrícola S.A.". A un solar de la seva propietat, a la costa d'en Verger, número 54, l'amo en Miquel mateix va fer construir l'edifici. La construcció no formava part del capital de la societat, sinó que era propietat particular de l'amo en Miquel, el qual rebia una renda com a lloguer per tenir-hi les instal·lacions de la "Unión Agrícola S.A.".

Varen començar l'activitat l'any 1922 amb dos motors de gas pobre. Cremaven llenya i clovelles d'ametlla. El motor gros, marca "Indirwurt", era fet a Barcelona l'any 1907 per la casa "Maquinaria Terrestre i Marítima de Barcelona". Aquest motor provenia de la central de Lluçmajor i tenia una potència de 120 Hp. i movia un alternador de 95 KW. El combustible era el que deien gas pobre que s'obtenia amb foc de clovelles d'ametlla o de llenya. Totes les clovelles d'ametlla de Santanyí eren cremades a les calderes de la farinaria i moltes de vegades era necessari acudir a altres pobles a cercar clovelles perquè les pròpies no bastaven. El foc es feia a dins una caldera i el fum que produïa era el gas. Aquest fum havia d'esser filtrat per eliminar-li les impureses. A través d'unes conduccions arribava fins a la culata del motor. Llavors el procés era el normal d'un motor de quatre temps; un pistó comprimí el gas, una espira el feia explotar i el pistó retrocedia i ja tenim el moviment. Per regular la marxa vacil·lant causada per la compressió i l'explosió, aquests tipus de motors necessitaven uns gran volants. El volant que tenia el motor

gros pesava 11.000 quilos. Una bona estona abans d'arrancar els motors era necessari fer foc a fi de què el gas obtingués l'adequada pressió. Per fer arrancar el motor tenien un motoret auxiliar d'aire comprimit que servia per fer donar les primeres voltes. Si hi havia sort el motorot partia a la primera, però sovint no arrancava el primer pic i havien de recomençar el procés. El motor amb un sistema de corretges i politges feia funcionar l'alternador que produïa l'electricitat i al mateix temps feien rodar les moles dels molins.

El motor petit el varen comprar nou de fàbrica, tenia 40 Hp. i duïa un alternador de 35 KW i solia marxar sobretot de dia quan només el necessitaven per moldre.

Els motors necessitaven refrigerar-se. Allà mateix tenien un pou del que treien aigua que passava per la camisa dels motors fent-los refredar. Una vegada passada aquesta aigua pels motors, servia per regar o era tirada a un avenc.

La "Farinera vella" ja tenia la seva xarxa de fils per subministrar la corrent a les cases. Llavors, la nova també va estendre les seves pròpies línies i resultava que pels carrers hi havia fils elèctrics d'ambdues companyies. És de suposar que els que eren partidaris dels liberals connectaven amb la "Farinera vella" i que els conservadors voldrien la corrent de la "Unión Agrícola S.A."

Però la duplicitat no va durar molt. La "Farinera vella" va començar a anar malament, tenia la maquinària vella i a més tenia forta competència per part de la nova. L'amo en Lluç Cordella, que era tot un home de seny, veient que la cosa no podia anar, va cercar una negociació amb la "Unión Agrícola". Ell deia: -Aquest darrer any hem tengut unes pèrdues de 4.004 pessetes i això no ho podem suportar. Les dues companyies arribaren a un acord i els propietaris de la "Farinera vella" varen rebre un grapat d'accions per part de la nova a canvi de la infraestructura que encara podria servir. La "Farinera vella" va tancar, va ésser el fi de la primera central elèctrica de Santanyí.

La societat "Unión Agrícola S.A." tenia com a president a l'esmentat Miquel Clar, com a secretari a Joan Verger, de Cas Coix i a Miquel Vila, des Rafal Nou com a comptable.

L'encarregat era l'amo Antoni Rigo, Manresa. Quan ell es va retirar deixà el càrrec a Miquel Vicens, Roig. Més endavant Francesc Fuster, Llopis, també va ésser l'encarregat.

Com treballadors va tenir:

Pel que es referia a la part d'electricitat:

Pep Sbert, Felip, electricista.

Andreu Vidal, Esparter, motorista.

Marc Vidal, des Garriguer, motorista.

Antoni Ripoll, de s'Alqueria Blanca, motorista.

Tomeu Sitges, Magre, cobrador, que ja ho era de la "Farinera vella".

A la secció del molí hi havia:

Moliners: Pedro Alemany
Andreu Burguera, des Cantó
Miquel Vicens, Cabrera
Lluç Lladó, Colavet
Jeroni Rigo, de s'Alqueria Blanca

Asserradors: Joan Vicens, Covetes
Joan Bennassar, Orell

Els asserradors eren els qui amb una serra sens-fi trossejaven llenya per cremar a les calderes.

Els pagesos duïen els sacs amb la xeixa, el blat o l'ordi a la farinera. Si eren de prop, passaven més tard o l'endemà a recollir la farina. Els qui venien de les possessions o des Llombards, solien esperar que li haguessin molt per no haver de tornar.

Amb un ternal pujaven el sac que abocaven dins la tramuja, el gra a través d'unes canaletes anava a l'ull de la mola i d'aquí a les moles. Una vegada molt sortia per una altra canaleta i anava a parar a dins el sac.

La farina sortia mesclada amb el segó i cadascú a ca seva la cernia. A la farinera arribaren a posar un torn que separava la farina, el cernut i el segó.

Tradicionalment, els moliners cobraven la feina del moldre amb farina; tenien un perol, "es cazo", i es quedaven amb una perolada o dues per cada sac de farina, cosa que despertava no poques sospites entre els propietaris. Dins la tradició popular surten dites i gloses que es refereixen a què els moliners amb el perol es passaven de mida i

agafaven més farina de la que els pertanyia. Una vegada que el Ministeri d'Indústria s'hi va aficar, no va permetre que es cobràs amb farina, sinó que ho havien de fer amb diners en un tant per quilo.

Les moles per moldre el blat eren de pedra foguera que feien la farina més fina. Per l'ordi empraven moles de granit que feien la farina un poc més gruixada. Aquestes moles s'esmussaven i necessitaven esmolar més o menys cada mesada. Era feina del mateix moliner: amb un ternal alçaven les moles i amb un martell aposta les picaven.

Passats els anys en Nadal Vidal, Jordi, en Pedro Vicens, Roig i l'amo de sa Vall varen adquirir les accions de la "Unión Agrícola". Feren unes modificacions importants als molins, modificacions duites a terme per part de Casa Paner. Ho canviaren quasi tot. Amb la nova maquinària tot anava automàtic, ja no importava pujar els sacs del gra amb el ternal, ni fer cap esforç, buidaven el gra a dins una trumuja a ran de terra i amb un sistema d'elevadors i tubs tot pujava damunt el sòtil i d'allà, automàticament, el gra passava per unes netejadores que li eliminaven el capell (3) i demés impureses i llavors anava als molins i després als torns per cernir i cada cosa al sac corresponent a punt d'entregar als clients. La inversió va esser molt grossa, massa grossa, ja que els beneficis que suposaren no bastaven per amortitzar tants de diners gastats.

La central elèctrica donava corrent a Santanyí i a es Llobards. Només hi havia llum de vetllada i a vegades també una estona a la matinada. Horabaixa, a posta de sol, si el motor volia partir s'encenia el llum. Estava encès tota la vetllada fins que, poc abans de la mitjanit el llum feia "la senya", unes petites apagades indicaven que si estaves aixecat, era hora d'anar al llit o sinó ho hauries de fer a les foques, ja que en deu o quinze minuts el llum s'apagaria.

El dia 3 de febrer de l'any 1958 la companyia GESA va començar a donar l'electricitat a Santanyí i a es Llobards. A la Vila feren festa grossa, ja que el servei de la central santanyinera era molt deficient, tenia poca potència i a més, sovint hi havia avaries als motors que causaven que la corrent mancàs totalment. Aleshores en tot el poble hi havia un total de 1.050 abonats. GESA va pagar a la "Unión Agrícola" 750.000 pessetes per les línies elèctriques, però de les acometides de cada particular no en va voler pagar res, ja que va haver de canviar-les totes.

Quan varen deixar de produir electricitat, la "Unión Agrícola" varen vendre el motor gros per xatarra. Però continuaren molent farina durant bastant de temps, encara que arribassin a aturar els propis motors per empalmar a l'electricitat GESA. A poc a poc, amb l'aparició de les grans companyies farineres a nivell de tot Mallorca, els molins de martells que molien amb tractors i en general la decadència de l'agricultura feren que les farineres anassin tancant. Fa un parell d'anys que en Ponç Rigo va deixar de moldre ordi pels animals i d'estructurar garroves al carrer de Gómez Ulla, a Santanyí. Després de molts d'anys s'aturaren de tot les farineres.

Volem agrair a l'amo en Miquel Vila, des Rafal Nou, la valuosa informació que ens ha proporcionada per poder dur a terme aquesta contarella. Ell, a més de servir una memòria feliç relacionada amb tota la història de la "Farinera nova", té un caire glosador no gaire conegut. Com a mostra ens ofrena un glosat que està dedicat als majors.

Miquel Vila

Un vell s'aixeca cansat,
quasi no pot caminar,
en lloc de dret va acotat,
no alegra sa ciutat
i se'n va prest a colgar.

Un vell va per sa vorera,
per por de ser trepitjat,
se'n va per damunt s'acera
caminant molt acotat,
ja no se gira darrera
perquè lo seu ja ha passat,
i si a davant ha mirat
ve que ja té col·locat
es final de sa carrera.

Un vell ja tot és història,
quasi no pot caminar,
es cap ja no sap pensar
perquè ha perdut sa memòria,
pot anar a la santa glòria,
aquí falta ja no en fa.

Es meu padrí duia bastó,
jo ho trobava impopular,
quan es padrí el va deixar
jo tot d'una el vaig agafar
i tirar a un racó.
I ara m'ha pegat dolor
i amb so bastó vaig pensar,
ell m'ajuda a caminar
i saps que em va de millor.

Jo camin molt acotat,
ben dret ja no hi puc anar,
peu envant, peu atrassat
si he d'anar atropellat
m'han de manar per sa mà,
però a s'hora des dinar
m'agrada em facin bon plat.

Un vell se sent mal ferit,
cada dia més vellet,
ja torna dur es paquet
de quan era molt petit.

Un vell ja no sap pensar,
ja s'ha afluixat es timó,
no pensa mai en raó
sempre el fan rectificar.

Un vell pensa amb lo passat
i poc satisfet està,
ja no pensa en demà
perquè res té assegurat,
si un arbre ha sembrat
amb tota seguretat
fruita per ell ja no farà.

Es cap ja no sap pensar,
sa paraula embullada,
sa vista enterenyinada,
una mà paralitzada,
ja no res li vol marxar,
i si un poc vol caminar,
una cama està travada
sols sa panxa té trempada
i li priven es menjar.

No te'n riguis de cap vell
en què siguis jovenet
que tu te'n vas ben cap dret
a seure a on seu ell.

Jo estic ben apurat,
no m'alegren ses femelles,
esper me perdonin elles
és que lo meu s'ha arrufat,
quasi mai està allargat
així com el volen elles.

Am
Santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Amb aquest simpàtic glosat de l'amo en Miquel donam per acabada aquesta modesta crònica de les farineres de Santanyí.

NOTES:

(1) Acta de la sessió plenària de l'Ajuntament del dia 15.05.1912

(2) Acta de la sessió plenària de l'Ajuntament del dia 31.12.1913

(3) Capell: Membrana o pellofa que revesteix el gra de blat i d'altres cereals. A.M³ Alcover. D.C.V.B.

L'ESCUPTORA ROSA MONJO,

VINCULADA A SANTANYÍ FA MÉS DE TRENTA ANYS,
EXPOSA ALS TALLERS DE S'HORT

Sovint no es té una clara consciència dels problemes que implica el procés creatiu d'un artista en la soledat del seu taller, davant de la matèria nua, verge i a l'espera de ser convertida en una estructura plàstica. Aquest procés, en primer lloc, significa una important introspecció vers la personalitat, per a concretar un concepte estètic que reflecteixi totalment la idea potencial que es vol desenvolupar. En segon lloc, l'artista està obligada a plantejar-se la manera de treball físic de la matèria que resulti més adequat per aconseguir el concepte desitjat. I, en tercer lloc, es posa de mans al treball per a convertir-se en una part més de la matèria i, per tant, poder expressar la seva capacitat creadora. Mesclar-se amb els materials i generar una relació amorosa de la qual neixerà l'obra completa i reixida plenament.

Enfonsar les mans dins el fang per empremtar les formes desitjades i després posar-les al forn, per la cocció, o cisellar la planxa de ferro per donar-li la forma volguda i amb altres peces construir volums, que a voltes són verticals i consten de diverses parts, són alguns dels plaers que l'artista frueix en el seu treball.

En altres peces de Rosa Monjo, les formes són més arrodonides concretant parabòliques en les quals el material va més enllà del centre de l'obra per quasi abraçar la matèria de l'altra banda. També aquests cercles, sovint, no són línies tan seguides, sinó que es defineixen arrodonides com a petites ones del mar, i sense deixar de formar part de l'ona més gran que és la que ens embolcalla com en un claustre matern.

D'altra banda, Rosa Monjo treballa amb freqüència els perfils per a realitzar-ne rostres esquematitzats i d'una gran puresa de línies que situen l'obra en un sentit total contemporaneïtat. També en el tema dels perfils, de fisonomies, l'artista desenvolupa les formes de bronze per a concedir-les un reforçament figuratiu, que, d'alguna manera sempre fa acte de presència en tota la seva trajectòria, i de la

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Rosa Monjo

ONA: Planxa de Ferro

tenen la capacitat per a realitzar: hi van ben errats, però aquesta idea és lògica conseqüència d'una incultura artística massa generalitzada.

Ara, coincidint amb les festes de la vila, als Tallers de S'Hort de Santanyí, que ja tenen una trajectòria de rebuda d'artistes internacionals des de fa molts anys, s'inaugura una nova etapa: exposar puntualment obra d'artistes d'interès. S'ha volgut inaugurar aquesta activitat amb l'escultora Rosa Monjo per dues motivacions molt concretes: la primera, amb la voluntat de donar reconeixement al seu llarg camí de treball i la segona per la vinculació d'aquesta artista a la vila de Santanyí des de fa molts anys i sobretot a Cala Figuera.

Rosa Monjo

ROSTRE: Gres

qual no es vol desplaçar perquè té un fort referencial del concepte més bàsic de la seva obra.

Resulta evident que aquesta artista s'interessa per la realització d'obres que pot construir complement amb les seves mans, com les ceràmiques i els gressos com pels treballs que necessiten de l'ajuda dels mètodes industrials com passa amb les escultures de ferro de les quals alguns pensen que les artistes femenines no

Els Tallers de s'Hort s'han plantejat i realitzat el suport als artistes estrangers que tenen interès de venir a treballar a Mallorca, i concretament aquest indret de l'illa i ha vist en els seus espais artistes de tants països diferents que ha contribuït a l'actual presència de molts d'aquests artistes, els quals han decidit passar llargues temporades en aquest terme municipal. S'Hort arrodoneix una estructura amb la possibilitat de poder-hi exposar, encara que això no es produeixi continuadament, per tant iniciar aquestes mostres amb una artista que per vinculació personal és plenament santanyinera s'ha considerat allò més adequat.

Però volem, abans d'acabar aquest text, tornar a referir-nos a l'obra de Rosa Monjo, la qual representa dins el context de l'art de Mallorca l'ofici après, la feina ben plantejada, i ben realitzada sense pressions, amb la serenitat que dona la mirada tranquil·la de l'artista que pretén fer un treball que s'inclogui en els repertoris que estiguin, en cada moment a la moda internacionalment, sinó que la seva obra és fruit de la reflexió sobre el seu entorn de les formes de la natura i de l'espai que és el centre important d'interès per aquesta artista. Crear diàlegs precisament amb l'espai és el que es proposen els seus treballs i, d'aquesta manera, les seves escultures i ceràmiques prenen el valor d'estels que ocupen l'univers personal de Rosa Monjo.

Reconèixer el treball acurat d'un artista suposa sempre un exercici d'observació i reflexió, però també cal dir que en l'obra de Rosa Monjo és obligat exercir-hi el tacte, lliscar la mà per damunt de les planxes de ferro com pels gressos i entrar en contacte amb la sensualitat de les textures, que és una de les coses que resulta més estimulants als esperits receptius sensitivament i per això sintonitzen perfectament amb el treball d'aquesta artista.

Maria José Corominas Madurell

Presidenta de l'Associació Balear de Crítics d'Art.

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

GALERIA

Maternitat gitana.

Maria Vich, (Felanitx, 1931)

Col·l. P. i B.

FESTES DE SANT JAUME - Santanyí 1997

Programació dels actes a celebrar els dies 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, i 27, de juliol
sota el patrocini de l'Ajuntament

DIVENDRES, dia 18

- A les 18'45 h.-** • Inauguració de l'EXPOSICIÓ D'AQUAREL·LES de Gabriel Mestre. A l'Escola de Música.
- A les 19'00 h.-** • Inauguració de l'EXPOSICIÓ DE PINTURA d'en Raimon Gayà. A la Sala d'exposicions de "la Caixa".
- A les 19'30 h.-** • Inauguració de l'EXPOSICIÓ DE PINTURA de Karl Klefisch. A la Casa municipal de cultura.
- A les 20'00 h.-** • Inauguració de l'EXPOSICIÓ D'ESCULTURES de na Rosa Monjo. A s'Hort. Carretera de Cala Figuera.
- A les 22'00 h.-** • PREGÓ DE LA FESTA DE SANT JAUME a càrrec de l'honorable senyor Joan Verger Pocoví, conseller de Foment del Govern Balear. Tot seguit CONCERT per la Coral Sant Andreu, dirigida per Pere Bonet. A l'Església Parroquial.

DISSABTE, dia 19

- A les 20'00 h.-** • CLOENDA DE L'ESCOLA DE FUTBOL. Al camp d'esports.
- A les 22'00 h.-** • PRESENTACIÓ de l'edició del llibre de poesia "CARASSES" original d'en Joan Perelló Ginard guanyador del XII certamen "Bernat Vidal i Tomàs". A la Sala.

DIUMENGE, dia 20

- A les 09'30 h.-** • VOLTA CICLOTURÍSTICA. Veure programes apart.
- A les 22'30 h.-** • VETLADA POPULAR organitzada per Ordi Broix:
1ª part. Representació teatral de la rondalla Es Filats, d'en Jordi des Racó, en versió adaptada i interpretada per santanyiners.
2ª part actuació d'Ordi Broix. A la Plaça.

DILLUNS, dia 21

- A les 19'30 h.-** • CLOENDA DEL II "CAMPUS DE BÀSQUET". Poliesportiu Municipal.

- A les 22'00 h.-** • REPRESENTACIÓ DE L'OBRA TEATRAL "CA NOSTRA" original d'en Joan Mas, representada pel grup local "Espigues del 79". Camp d'esports.

DIMARTS, dia 22

- A les 19'00 h.-** • CONCURS DE DIBUIX en terra per a nins i nines. A la Plaça. Organitza l'Associació de Mestresses de Casa Nuredduna.
- A les 22'00 h.-** • CONCERT. Música espanyola, Rodrigo, Falla i Granados, per la Banda Municipal de Música, dirigida per Miquel Bonet. Placeta del Roser.

DIMECRES, dia 23

- A les 19'00 h.-** • BALLADA pels nins i nines de l'Escola de ball mallorquí. A la Plaça.
- A les 20'00 h.-** • El grup Estudi Zero Teatre presenta l'ESPECTACLE "Rondaies Mallorquines". A la Plaça.

DIJOUS, DIA 24

- A les 18'30 h.-** • SORTIDA DE DIMONIS I CAPARROTS acompanyats pels Xeremiers de Sencelles.
- A les 19'00 h.-** • CORREGUDES DE CINTES I JOCS per a nins i nines. A la Plaça.
- A les 23'00 h.-** • VERBENA. Actuaran FÓRMULA-DIABLOS i ABBA. Camp d'esports..

DIVENDRES, dia 25

FESTIVITAT DE SANT JAUME

- A les 10'30 h.-** • ALBADA amb la Banda Municipal de Música.
- A les 11'00 h.-** • MISSA SOLEMNE en honor de sant Jaume. Presidirà i predicarà mossèn Josep Adrover Vallbona, de Calonge, rector solidari de Capdepera i Cala Rajada. Cantarà la Coral Sant Andreu.

A les 12'00 h.- • INTERPRETACIÓ DE "LA BALENGUERA", himne de Mallorca, per la Banda Municipal.
A continuació, refresc per a tothom.

A les 18'00 h.- • PARTIT DE FUTBOL entre el C.D. Santanyí i un altre equip a determinar. Cap d'esports.

A les 20'00 h.- • PATINATGE ARTÍSTIC, pel "Grup de patinatge" de Son Rapinya. A la Plaça.

A les 23'00 h.- • VERBENA a la Plaça amb l'actuació de l'ORQUESTRA CRISTAL i l'ORQUESTRA BELLVER.

DISSABTE, dia 26

A les 08'00 h.- • Cinquè campionat de COLOMBOFILIA, SANT JAUME 97. Organitzat pel club Colombòfil de Santanyí.

A les 09'00 h.- • "PRIMERES DOTZE HORES DE PETANCA C.D. SANTANYÍ". Veure programes apart. Camp d'esports.

A les 17'30 h.- • CONCURS DE NATACIÓ I JOCS per a nens i nines a les piscines municipals. Veure programes apart.

A les 23'00 h.- • ESPECTACLE MUSICAL amb SERGIO DALMA I SPICIER GIRLS. Camp d'esports.

DIUMENGE, dia 27

A les 19'00 h.- • Festa per a la tercera edat. HOMENATGE ALS MAJORS QUE FEREN DE MENESTRALS. A la Residència. Organitza l'Associació de majors de Santanyí.

A les 22'30 h.- • REPRESENTACIÓ TEATRAL "Barrabassades amb Pometes, cafè teatre. Camp d'esports.

A les 24'00 h.- • Castell de FOCS ARTIFICIALS piromusicals a càrrec de Pirotècnia Saragossana.

*NOTA: Per a l'espectacle musical de dia 26, hi haurà venda anticipada d'entrades.

LA CAIXA RURAL SANTANYINERA

Santanyí va ser un dels primers pobles que va fundar una Caixa Rural, cosa que va representar un gran ajut per a la seva economia eminentment rural, on el descans dominical era encara una conquesta recent, de setembre de 1904, i la climatologia un factor primordial a l'hora d'influenciar el nombre d'emigrants anyal.

S'havia començat formant una societat educativa. *El domingo se constituyó un Círculo de Obreros Católicos, en los salones de la Rectoría. Se eligió la junta directiva: Presidente Antonio Danús Vidal; Vice-presidente Agustín Muntaner Rosselló, Presbítero; Depositario, Juan Muntaner Clar. Vocales: Rafael Rosselló Bonet, Juan Forteza Forzeza, Damián Vila Vidal y Marcos Rigo Rotger; Secretario, Lorenzo Bonet Clar; Vice-secretario, Marcos Vidal i Rodríguez.*

Se escogió la casa número cinco de la calle San Andrés para habilitar escuelas nocturnas a cargo del Presbítero Agustín Muntaner y de los vicarios Miguel Sastre y Miguel Muntaner. Tendrá cabida para 50 ó 60 alumnos.

Se acordó dar conferencias mensuales en el local de la sociedad, en playa Mayor, 35, sobre sociología, ciencias naturales, artes, oficios, etc. y crear también un Centro de Cultura para dar conferencias sobre temas prácticos.

¡Ojalá no se vean defraudadas sus esperanzas!. (La Gaceta de Mallorca, 9/1/1908)

Al cap d'un mes ja tenia més de noranta socis.

Ben aviat s'inaugurava el Centre de Cultura:

Ayer el C.O.C., hoy el Centro de Cultura, quizá mañana una Caja Rural. Una crisálida en medio de esta sociedad apática, indiferente, casi muerta hay quien se desvela por despertar el pueblo del letargo. El objetivo del Centro de Cultura es trabajar para el mejoramiento moral e intelectual del pueblo así como por su bienestar económico incluyendo la necesidad de asociarse.

El President era Marc Vidal i Rodríguez; el Sota-president, Lluç Oliver Muntaner; el Depositari, Llorenç Bonet Clar; el Secretari, Bernat Escalas Ortigosa. Miquel Muntaner i Clar, Jaume Antoni Clar Bonet, Jaume Antoni Clar Vidal i Guillem Vidal Escalas eren els vocals. (La Gaceta de Mallorca, 14/4/1908)

Es va inaugurar al pis del cafè Can Bennàssar ple de gom a gom. Su objetivo es fomentar el amor al estudio combatiendo la indolencia del espíritu a base de la suscripción a periódicos y revistas y conferencias. Se preparará la fundación de una Caja Rural para elevar las condiciones económicas y sociales del payés. El abogado Lorenzo Bonet dio una conferencia sobre "Concepto del Derecho e ideas generales de la Ley", y Lucas Oliver cantó un himno de amor a Santanyí. (La Gaceta de Mallorca, 22/4/1908)

Aquestes són algunes de les activitats que es feren:

En el C.O.C. tuvo lugar la velada mensual, leyéndose composiciones por diferentes jóvenes de la escuela.

En el Centro de Cultura, se dio la segunda conferencia a cargo de Bernardo Escalas Ortigosa sobre Geografía, Política y Economía de Europa, y Sebastián Ballester Castell habló con sencillez y elegancia sobre "El trabajo como fuente de riqueza". El Presidente dedicó un recuerdo a los héroes de la guerra de Independencia y Lorenzo Bonet, recitó una poesía". (Última Hora, 4/5/1908)

En el Centro de Cultura tuvo lugar una velada musical dedicada al bello sexo. ¡Cuánta cara bonita! ¡Cuanto talle esbelto! No parece sino que la naturaleza al negar a este pueblo la fertilidad de otros, ha querido recompensarlo dando gracia y hermosura a sus mujeres. Vimos las señoritas Catalina y Coloma Muntaner, Micaela Vila, María Pons, las hermanas Clar, Micaela Bonet, Pepita Escalas, Juanita Sastre, Catalina Amengual, las hermanas Roig, Cecilia Vidal, las hermanas Sastre, Pepita Ballester, etc. Lorenzo Bonet dio un discurso sobre la misión de la mujer y se sirvió un espléndido "lunch".

Francisco Real y Paco Arias interpretaron a Chapí, Chopin, Beethoven, Verdi y Giordano". (Última Hora, 9/6/1908)

Així era com ho contava La Almudaina, (11/06/1908)

A las importantes veladas celebradas en la floreciente sociedad Centro de Cultura, el sábado pasado la dedicada a las señoritas fue

excepcional por los discursos pronunciados y por la selecta concurrencia. Invitados por la Junta directiva, pasaron el aficionado Francisco de Paula Arias y el inteligente profesor de piano Francisco Real. D. Lorenzo Bonet pronunció una sentida oración en favor de la cultura popular enalteciendo el mérito de las señoritas que con su presencia contribuían para que desaparezca el apartamento en que se halla colocada la mujer por mal entendidas conveniencias sociales. Los señores Oliver, Ballester y Escalas con sus poesías cautivaron la atención del distinguido público.

Arias acompañado por Real cantó una romanza de Gastaldón y el aria de Hernani. El resumen a cargo del ilustrado Presidente, Marcos Vidal que recitó una poesía. Terminó tan agradable e instructiva velada con un delicado "lunch". Se felicitó al Centro de Cultura de Santanyí deseando que actos tan hermosos tengan repetición constante.

Finalment, el juny de 1908 s'estableix la Caixa Rural.

Se presentaron los estatutos al Gobierno Civil y se fundó la Caja Rural de Ahorros y Préstamos de Santanyí, para el desarrollo económico y moral del pueblo y engrandecer el espíritu de independencia y el sentimiento de dignidad personal.

Consejo de Inspección: Presidente: Lorenzo Bonet Clar; Vice-Presidente: Juan Antonio Clar Bonet. Vocales: Miguel Sastre Roig, Pbr^o. y Guillemo Vadell Vidal. Secretario: Juan Muntaner Clar.

Consejo de Administración: Presidente: Lucas Oliver Muntaner, Vice-presidente Antonio Danús Vidal. Vocales: Lucas Clar Oliver y Sebastián Rigo Tomás. Secretario: Miguel Muntaner i Clar, Pbr^o. (Última Hora, 29/6/1908)

No tothom ho veia bé: Aquets dies ha quedat constituïda legalment una nova societat titulada Caja Rural. Com se tracta d'uns cuants joves y de quatre capellans que no treuen romane, no sabem en es final que puguin fé. Així es que, segons mos hem enterats, ses persones de pes i dotbés des poble tenen en projecte una altre Societat de Credit per favori es pobres i es poble". (Es Puput 11/7/1908)

Hoy ha comenzado el C.O.C. sus operaciones en el local de la calle Reina Victoria. (Calvo Sotelo) Ha reanudado la escuela nocturna que se ha visto muy concurrida. (La Gaceta de Mallorca, 1/11/1908)

En aquest local, davant Can Moll, tenia la seu la Caixa Rural. Encara s'hi pot veure fora el rectangle blanc del rètol. Aviat en tres mesos va passar de trenta-dos socis fundadors sense capital a centdenou.

La caja Rural de Ahorros y Préstamos de Santanyí, fue fundada por los jóvenes del Centro de Cultura el 1/11/1908. Les felicitamos. En otros pueblos se aprestan a seguir el ejemplo. (La Gaceta de Mallorca, 20/1/1909)

A 1910 tenia un benefici de 1.875,31 pessetes i un saldo de 65.340,65. (La Almudaina, 10/4/1910)

Les Caixes facilitaren els llavors escassos i novells abonaments, el magatzament i la venda dels productes, els anàlisis de terres, els préstecs de capital al 3 % just amb la garantia personal o el lloguer de maquinària agrícola.

Aquest estrany fenomen d'associació dins el món balear donà bons resultats com l'adquisició de les primeres màquines de batre pel 1912 o més envant la compra pels agricultors de bocins de terreny a les possessions que s'anaven establint.

Miquel Sbert i Barceló

Am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

LLIURAMENT DEL PREMI DE POESIA "BERNAT VIDAL I TOMÀS"

Santanyí 26 d'abril de 1997

Xavier Abraham

Sres. i Srs. molt bon vespre: En primer lloc vull agrair al Consistori de Santanyí, l'atenció que ha tingut amb mi al convidar-me a dirigir-los la paraula en aquesta celebració anual en la qual es proclama el guanyador del prestigiós PREMI DE POESIA "BERNAT VIDAL I TOMÀS", enguany en la seva dotzena convocatòria, la qual cosa mostra ben a les clares la ferma voluntat d'aquest municipi en recordar, i fer recordar, a un dels seus fills predilectes, a través d'un dels caires humans que més el distingiren com era el del seu amor per la POESIA.

Pens que tal volta el marc on es celebra aquest acte ha influït en gran mesura en el tema que intentaré desenvolupar breument per deixar assenyalats, en forma d'esquemàtics apunts, unes reflexions personals exposades amb tota humilitat i sense cap intenció de mestratge.

HOME, PENSAMENT, POESIA

La paraula poètica és una necessitat congènita en l'ésser humà.

La paraula poètica té en ella mateixa un sentit que, sens dubte, ha perdut en gran mida en els moments històrics que ens toca viure, però que al llarg dels segles sí va tenir de forma sorprenent i enlluernadora... Així, el que l'home hagi fet ús d'aquesta paraula, bé com a artífex, bé com a artista ens capbussa en l'eterna equació entre PENSAMENT i POESIA: per el que PENSAMENT representaria "EL QUE ÉS DEGUT A L'HOME" en tant que la POESIA seria "LA PARAULA REBUDA DELS DEUS".

Des dels seus orígens la poesia sorgeix en una atmosfera de màgia: així en els seus inicis la paraula poètica és invocació, encanteri, amenaça, imprecació, pregària... en poques paraules podem afirmar que la POESIA és simplement el llenguatge del que l'home es serveix per parlar amb les deïtats o a vegades per imitar-les, de tal forma, que, com va dir Eliade: "Les obres d'art humà són una imitació de les de l'art diví"

En tot cas, jo no faria una distinció tan radical d'ambdós termes ja que consider que PENSAMENT i POESIA són dos elements imprescindibles per aconseguir una estructura harmònica i profunda del llenguatge poètic.

Podríem acceptar que d'una banda la RAÓ pura s'ha mostrat incapaç d'ultrapassar certs límits?

I que d'altra, la POESIA, pel que deien referent a l'ús que en feien els primitius, donat el seu caràcter d'encanteri o pregària, podria elevar-se a cotes més elevades de coneixement, malgrat haver d'abandonar la reflexió o la sistematització?

Sí que és cert que la POESIA podem dir: trenca el pensament per continuar la seva recerca expressiva a través del bosc ombrívol ple dels miratges de l'experiència, i que és veritat, que la creació poètica comporta un grau de desraó la qual està poderosament contra tota exposició sistemàtica.

I quasi sempre que el Poeta INSPIRAT... o l'ENTUSIASMAT com deien els romàntics es mou dintre altres límits no lineals;... Tal volta, d'aquesta consideració hi podem trobar el motiu de les seves victòries i de les seves abundants derrotes.

Aleshores jo me deman: Pot veritablement la POESIA des de aquest punt de folia arribar més enllà, més enfora?... preferesc creure en aquella estructura harmònica de que parlava més enrera, la que fon musicalment els dos extrems i que proporciona a l'humà la possibilitat de fer-se propietari i responsable de la seva existència i de la seva expressió.

Arribats en aquest punt la societat sensibilitzada, i al poeta que forma part de la societat, es demana avui insistentment:

Però... ÉS ENCARA POSSIBLE LA POESIA?, ... PODRÀ SOBREVIVRE LA POESIA EN AQUEST UNIVERS TECNOLÒGIC

I DE COMUNICACIONS DE MASSES? ... HO PODRÀ ACONSEGUIR EN AQUEST INICI DEL SEGLE XXI, ON LA DESPERSONALITZACIÓ DEL INDIVIDU ÉS TASCA EMPRESA AMB EL MAJOR DELS ENTUSIASMES PER AQUELLS QUE ENCAPÇALLEN ELS GRANS CENTRES DE DECISIÓ DEL PLANETA?

No intentaré contestar directament aquestes qüestions perquè al intentar-ho podria encetar-se la discussió sobre l'encert de tals respostes, aportar-ne d'altres i rebutjar les que un n'ha fet; l'experiència m'ha demostrat que el debat sobre les respostes a les preguntes empíriques en lloc d'enriquir les conclusions ben sovint les anul·len.

Per tant i just de rampellada, com qui fa no fa, exposaré dos aspectes a fi de què cadascú en pugui reflexionar una és: FUNCIÓ DE LA POESIA i l'altra: INDIVIDU I LLENGUA.

He parlat d'una funció que T.S. ELIOT recorda com a "funció màgica de la POESIA en les societats primitives".

Una segona funció seria la de "Transmissió d'informació i coneixements".

Altra, d'ordre CÍVIC I SOCIAL. Aquí Eliot, destaca molt principalment, la transcendència que té i representa el fet de que: "Tot Poble tengui la seva pròpia POESIA" ja que això incideix i es reflexa en el conjunt de la societat.

Una altra, podria ser la de la comunicació d'una nova interpretació del ja conegut...

I perquè no parlar de la POESIA com intent a mida de cada subjecte de respondre a les eternes o pròpies qüestions?

...O en la concepció de que el poeta no descriu, ni es diverteix ni testimonia, i sí, explica que en el que és fonamental la PARAULA POÈTICA:... seria "LA REVELACIÓ"... convertint-se així com un camí de cap el coneixement, com a un aprofundiment personal i universal del misteri de l'existència.

La segona reflexió és sobre la llengua:

La Poesia té que veure abans de tot en l'expressió dels sentiments i de les emocions i aquests sentiments i emocions són particulars en tant que el pensament és general...

- És més senzill pensar en una llengua estrangera que sentir en aquella llengua.-

Per això els pobles troben en llur pròpia llengua l'expressió conscient dels seus sentiments més profunds. En conseqüència el POETA contreu front al seu respectiu poble un clar i decisiu deure social de conservar, ampliar i perfeccionar la llengua incidint i transformant també els sentiments, fent que els seus conciutadans conguin millor el que ja saben, mostrant-los, per tant, noves coses sobre ells mateixos.

Per acabar, voldria compartir amb vostès un poema -just acabat de trobar-. Un d'aquests poemes breus, senzills... nítids que, com la claror del llamp, et sorprenen i t'il·luminen el camí.

L'autor es TITOS PATRIKIOS

I el seu títol LA MEVA LLENGUA

"LA MEVA LLENGUA"

*M'ha estat difícil guardar la meva llengua
enmig de llengües que estaven a punt d'englotir-la.
Però era únicament en la meva llengua que jo sempre vaig comptar.
En la meva llengua portava el temps a la mesura del cos.
Per ella vaig multiplicar fins l'infinit el plaer.
Per ella jo me'n record d'un infant i del senyal blanc d'una pedrada
sobre el seu cap pelat.
Jo me'n vaig esforçar per no perdre ni un sol mot.
Perquè tots, me parlaven en aquesta llengua...
- fins i tot els morts-*

Traducció: Enric Solà

Adaptació: Xavier Abraham

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

ELS FILATS

Per tercer any consecutiu, Ordi Broix organitza la vetlada popular de les festes patronals de Sant Jaume. Després de les gloses les tonades i els romanços, enguany anam de teatre.

Seguint amb la idea de fer participar molta gent del poble i aprofitant que l'any passat es va celebrar el centenari de la primera edició de les *rondaies mallorquines* d'en **Jordi des Racó**, varem pensar que podríem escenificar alguna d'aquestes peces tan popular. Endemés, ja que a Santanyí hi ha molts i bons actors i actrius, i l'afició al teatre és compartida per molts membres d'Ordi Broix, no ens ho varem haver de pensar dos pics.

Au idò! a cercar la rondalla, però adaptada a un text teatral. Una rondalla que no fos massa infantívola, ni massa curta, ni massa llarga... Podeu creure i pensar que la tasca no fou gens senzilla. Quan estàvem un poc desanimats, perquè no trobàvem res a la nostra mida, ens caigué dins les mans, gràcies al nostre amic Mateu Grau, una adaptació d'*Es Filats*, original de **Guillem Cabrer**. Des del primer moment la varem trobar molt divertida, perquè planteja una situació i uns personatges molt absurds i caricaturescs, alhora que deixa entreveure petites escenes de la nostra vida quotidiana. Però encara no acaba aquí la història. L'obra durava, tot en gros, deu minuts. I ara què feim? Després de donar-li moltes voltes... —Ja està! *Es Filats* han de ser els nostres filats: farem una versió més llarga i hi afegirem música i cançons.

Ja la tenim armada! Cercam un escriptor, que faci l'adaptació. Necessitam un músic que ens composi les cançons, un escenògraf, un dissenyador de vestuari, un director d'escena, actors i músics. Aquesta tasca no fou gens difícil, perquè tant dins el grup, com al poble, tenim la sort de comptar amb molta gent capaç i amb ganes de dur endavant projectes com aquest.

Hem fet feina de valent, no hem escatimat temps ni esforços i esperam veure-us a tots, el diumenge abans de Sant Jaume, sota els paperins de la plaça, la nostra plaça engalanada, orgullosa de ser d'un poble que viu la festa.

Ordi Broix agraeix la bona voluntat i disposició de tots els que participen, de forma totalment desinteressada, en aquest bell projecte:

Adaptació lliure del text teatral i lletres de les cançons:
Miquel Barceló.

Música original de *Francesca Suau*

Disseny de vestuari: *Maria Caldentey*

Idea i espai escènic: *Ramon Canyelles*

Direcció escènica: *Sebastiana Miquel*

Actors:

Joanaina *Francisca Ferrer*

Tòfol *Joan Vidal*

Veïnades *Sebastiana Mir*

Maria Bauzá

Francisca Burguera

Gori *Toni Sunyer*

Fuster *Miquel Picornell*

Músics:

Cosme Adrover, bateria

Nadal Coves, baix elèctric

Francesca Suau, teclats i veu

Maria Antònia Burguera, veu

Antònia Suau, veu

Joan Antoni Sunyer, veu

Apuntadora: *Francisca Adrover*

Tècnic de so: *Ramon Canyelles*

Luminotècnia: *Miquel Fuster (Efectes)*

Ordi Broix
Sant Jaume 1997

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

CONSOLACIÓ*...

Narcís Comadira

A Mallorca, entre s'Alqueria Blanca i Santanyí, dalt d'un turo-net amable i domesticat, s'alça el santuari de Nostra Dona de Consolació. Només sortir de s'alqueria Blanca, hi ha, a la dreta, el trencant. Un camí que passa per unes cases pageses -amb buguen-vil·lies flodes-, que travessa la zona de solada d'un camp d'esports i que s'enfila de seguida pel vessant del Puig. Quan això passa, ja sabem que som en un lloc singular: una muntanya polida, neta. el camí, finalment, volta el turó i, pel vessant de ponent, entra a l'entorn del santuari. Una esplanada petita, amb pins, penjada sobre la plana i el mar. A s'horabaixa, una mica tard, quan el sol ja es prepara per colgar-se, sol passar-hi un ventet agradable i fresc, perfumat de resina i romaní tot el dia, fins a la posta del sol. Cal entrar-hi, doncs abans de fer qualsevol altra cosa.

Uns graons i una porta dovellada ens duen a una clasta amb baladres i un pou amb un relleu esmolat. Però cal deixar el pou i la clasta i enfilarse, sota un porxo, tot blanc de calç, per una escala plena de testos florits, i entrar a la capella. Llavors som consolats de debò: una sensació de repòs extraordinària. Tot hi és ordenat i tranquil. L'ambient, fresc; els bancs, sense pols; l'altar, impecable amb les seves tovalles de fil emmidonades i el seu petxer de flors casolanes. I, a dalt, dins la seva fornícula, la imatge de Nostra Dona de Consolació, ni romànica ni gòtica, pagesa i senyora. Enmig del brogit turístic de l'illa, Consolació és una illa d'intemporalitat. Domèstica, però seriosa i profunda. Blai Bonet, el poeta, que és de Santanyí, li ha dedicat aquests versos:

*Adeu, copó trabucat
Consolació llunyana
que dins ta pell de magrana
guardes foc cristal·litzat.*

Realment, es tracta d'un misteri de cristal·lització del temps. A Consolació som al segle XVIII i al XXIII. Som l'eternitat. Però no és pas una eternitat paorosa. És una eternitat familiar, reconfortant.

De mantenir aquest miracle se n'encarreguen els "Amics de Consolació". Ells netegen, granen i reguen, planxen i fan els lautons. I, per torn rigorós, pugen a obrir cada matí i a tancar quan el sol es pon.

Un cop consolats, sortim i passegem. Veiem, al lluny, l'altiu Sant Salvador, l'església oval de s'Horta, l'estesa del mar, blavissa i arrissada, Santanyí a la dreta, Campos entre calitges: una terra beneïda. Per sort, a Consolació no hi ha res més. Ni botiga de records, ni bar. Ni gairebé ningú. De tota manera, en baixar, abans d'entrar a s'Alqueria Blanca, hi ha un restaurant, Es Clos, amb una cuina sofisticada, agradable, refinat i car, que pot ser una bona porta d'entrada per al nostre retorn a la dura i cura temporalitat.

Il·lustració: Gallardo

(*) DESCOBRIR CATALUNYA (Núm. 2 - V. VI - 1997)

Informació Municipal

PRESSUPOST MUNICIPAL ANY 1997

INGRESSOS

A) OPERACIONS CORRENTS

Imposts directes: <i>rústica, urbana, vehicles, I.A.E.</i>	513.625.000
Imposts indirectes: <i>impost s/construccions</i>	45.000.000
Taxes i altres ingressos: <i>recollida de fems, clavegueram, ocupació del sol</i>	184.691.000
Transferències corrents: <i>Fons Nacional de Cooper. Municipal</i>	131.278.000
Ingressos patrimonials: <i>interessos, platges</i>	36.401.000

A) OPERACIONS DE CAPITAL

Transferències de Capital	3.000
Passius financers: <i>préstecs</i>	2.000

TOTAL 911.000.000

DESPESES

A) OPERACIONS CORRENTS

Despeses de personal: <i>funcionaris, laborals, seguretat social i despeses de representació</i>	311.600.000
Despeses de béns corrents i serveis: <i>recollida de fems, vies urbanes, camins, clavegueram, enllumenat públic, festes</i>	465.581.000
Despeses de finançament: <i>interessos d'operacions de crèdit</i>	13.003.000
Transferències corrents: <i>subvencions, beneficència, acció social</i>	44.410.000

A) OPERACIONS DE CAPITAL

Inversions reals: <i>sanejament Santanyí, expropiacions, velòdrom</i>	59.004.000
Passius financers: <i>amortitzacions operacions crèdit</i>	17.402.000

TOTAL 911.000.000

PADRÓ D'HABITANTS

a 31 de desembre de 1996

	Homes	Dones	Total
Santanyí	1.213	1.271	2.484
S'Alqueria Blanca	411	417	828
Cala d'Or	1.191	1.156	2.347
Cala Figuera	228	207	435
Cala Llombards	84	75	159
Cala Santanyí	115	100	215
Calonge	275	283	558
Es Cap des Moro	27	17	44
La Costa	27	24	51
Es Llombards	233	223	456
Portopetro	126	137	263
TOTAL	3.930	3.910	7.840

DEMOGRAFIA

any 1996

Naixements:72

Defuncions:71

Matrimonis:37

COL·LEGI DE SEGONA ENSENYANÇA

Ja està aprovat pel Consell de Ministres de l'Estat el conveni per fer un col·legi de segona ensenyança a Santanyí. Els tècnics estan acabant el projecte i tot ja estarà a punt per subhastar les obres.

VARIS

S'ha comprat una màquina grenadora marca "Unieco" per la neteja dels carrers.

S'ha comprat un microbús de 25 places marca "Toyota".

S'ha informatitzat l'expedició de "Certificats de Residència" per viatjar. Això suposa que es poden sol·licitar a les dependències municipals durant les 24 hores. També a l'oficina d'Informació Turística de Cala d'Or.

Es va inaugurar la Biblioteca Municipal de Cala d'Or.

Per part de la Conselleria de Foment, es va procedir a l'aglomerat asfàltic dels carrers de Sebastiana Clar, s'Era d'en Xoixa i Gómez Ulla.

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

L'AJUNTAMENT DE SANTANYÍ

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA